

Tal 1 maj
Erland Olauson

Det talade ordet gäller!

Tänk dig en vanlig dag i familjen.

Klockan är runt tolv. Du står i köket och värmer lite mat. Inne i vardagsrummet leker barnen. Snart ska du ropa att maten är klar.

Då skriker sjuåringen plötsligt till. Du hör en duns. Du rusar in och ser att han har blivit skottskadad. Han kom i vägen för ett skott från gatan när han klängde i soffan vid fönstret. Ett skott som soldaterna avlossat mot demonstranterna utanför.

Det här går inte att förstå sig!

Det händer inte i Sverige. Och det händer tack och lov bara på några få ställen i världen.

Men det händer. Just det här inträffade för en dryg månad sedan på Västbanken. En familj miste plötsligt en sprallig sjuåring alldeles i början av livet.

* * *

Vi demonstrerar under parollen: ”Demokrati och mänskliga rättigheter”. På så sätt uppmärksammar vi familjer som den här. På så sätt tar vi ställning mot våldet i världen. På så sätt hedrar vi också Anna Lindhs politiska gärning och manifesterar arbetarrörelsens tidlösa värderingar.

Anna Lindh var en stark kämpa för alla människors lika värde. Det gällde särskilt i konflikten mellan palestinier och israeler. Hon markerade gång på gång att också palestinierna har rätt att leva i fred i ett eget land.

Anna Lindh var vår röst i världen varhelst hon befann sig – på toppmötena i EU, i FNs generalförsamling och på möten med andra staters ledare. Där framförde hon våra åsikter om fred, folkrätt och mänskliga rättigheter.

Men Anna var också världens röst i Sverige. Hon förde in viktiga utrikespolitiska frågor i den svenska debatten. Hon uppmärksammade oss på att omvärlden ständigt är närvarande i allt vi gör - i det som sker här i Eksjö i Ingatorp eller Höreda.

Hon hjälpte oss alla att se hur det går en röd tråd mellan engagemanget för världen och vårt fackliga och politiska arbete här i Sverige. I grunden är det samma sak vi arbetar för ute i världen, på kommunfullmäktige och i fackföreningen.

Vi arbetar för att alla människor, oavsett hudfärg eller nationalitet, ska ha rätt att få leva i trygghet, att få utbildning och ha ett arbete.

Ingen har större rätt än någon annan. Det gäller oss här, det gäller palestinier och det gäller israeler. Vi har alla samma värde och lika rätt.

* * *

Rätten till ett arbete är grundläggande för oss alla. Men överallt i världen finns det människor som är arbetslösa.

Om vi frågade alla dessa hur de upplever sin situation skulle svaren – i grunden – vara ganska lika.

Vi skulle få samma svar från en arbetslös byggnadsarbetare i Eksjö som från en arbetslös sömmerska i Colombia.

De skulle beskriva maktlösheten, känslan av att vara utanför, att inte få bidra, att inte känna sig behövd att känna sig utlämnad åt andra.

Arbetslöshet gör människor rädda. Man vågar inte ta risker. De som har ett arbete vågar inte ta risken att förlora det. Man vågar inte slåss för högre lön eller ställa krav på bättre villkor. De som inte har ett arbete vågar inte riskera sin chans att få ett.

Arbetslösheten förlamar.

* * *

För oss är arbetslösheten ett internationellt samhällsproblem som drabbar människor, människor av kött och blod. Det finns inte någon klyfta som är större än den som finns mellan dom som har och dom som inte har ett arbete.

För arbetarrörelsen är kampen för arbete åt alla, det samma som kampen för människors värdighet och rätt till egen försörjning. Det är grundläggande i kampen för ett rättvisare samhälle.

* * *

I Sverige går återigen hundratusentals människor utan arbete. I Jönköpings län är 6 000 kvinnor och män arbetslösa.

Från fackföreningsrörelsen sida har vi levererat två viktiga förutsättningar för ökad sysselsättning.

För det första har vi tecknat ett så kallat omställningsavtal för 950 000 privatanställda arbetare. Ett avtal som ger den som blivit uppsagd på grund av arbetsbrist rätt till individuellt stöd för att gå vidare till ett annat arbete. Äntligen får arbetarna samma stöd som tjänstemännen haft sedan länge

För det andra har parterna på arbetsmarknaden genom att träffa treåriga avtal, på en nivå som ekonomin tål, skapat den långsiktighet och stabilitet som krävs för ökad sysselsättning.

Nu finns det ingen risk för ökad inflation inom de närmaste åren. Därmed finns utrymme för både räntesänkningar och en politik som stimulerar ekonomin. Nu kräver vi att regeringen och samarbetspartierna genomför kraftfulla åtgärder för ökad sysselsättning.

LO har redovisat fem konkreta förslag för att få fler i arbete.

Tre av förslagen fanns med i regeringens vårbudget.

- Ett ROT-avdrag för renovering, om -och- tillbyggnad ska införas.
- 1,5 miljarder kronor har avsatts till sysselsättningsstöd för kommuner och landsting och dessutom tillfördes resurser som ger kommunerna möjlighet att anställa 6 000 fler i förskolan.
- Det gjordes satsningar på arbetsmarknadspolitiken, men dessvärre alldeles för lite.

Vårbudgeten ger inte den konjunkturstimulans som måste till.

Därför kräver LO att regeringen återkommer med ännu skarpare förslag i höstbudgeten. Regeringen måste övertyga vänsterpartiet och miljöpartiet om att genomföra de två återstående delarna i våra förslag.

För det första måste ett nytt kunskapslyft med särskild inriktning på de industriorter som nu utsätts för nedläggningar införas.

För det andra är det nu dags att ta det sista steget för att avskaffa egenavgifterna. Det skulle ge en genomsnittlig LO-medlem 2 400 kr per år att konsumera för.

Vänsterpartiet och miljöpartiet måste övertygas om att ingenting kan vara viktigare än att uppnå delmålet om högst fyra procents öppen arbetslöshet. Men ska det lyckas så måste vi alla hjälpas åt att trycka på.

* * *

De stora avtalen på arbetsmarknaden är klara.

När man läser tidningarna kan det verka som att allt är helt klart. Men det är inte sant. Det svåra – att få rättvisa löneökningar till alla, också till de lägst avlönade, till kvinnodominerade områden, det kvarstår.

Vi anser att löneutrymmet avgör exportföretagens konkurrenskraft. Våra löner kan och ska inte öka mer än i omvärlden.

Det ger störst reallöneökningar, det ger lägst arbetslöshet., det ger inkomster till stat och kommun att betala välfärden med.

Men det räcker inte. Lika viktigt som de totala löneökningarnas storlek är hur de fördelas. Vem ska få lite mer och vem ska få lite mindre.

Arbetsgivarnas svar är enkelt och orättvist: De som har högre lön ska också ha högre löneökningar.

LOs svar är lika enkelt men rättvist: De som har minst ska ha mest.

Inför avtalsrörelsen var vi överens om att kräva löneökningar – lika stora i kronor räknat på varje avtalsområde. Det betyder en större ökning av köpkraften till de branscher där förtjänsten är lägre.

Det är vår metod för mera rättvisa

Men nu – när halva arbetsmarknaden har avtal – kräver arbetsgivarna att löneökningarna ska vara lika stora räknat i procent överallt. Det betyder 350 kronor mer i månaden till en undersköterska men 650 till den som tjänar 25 000 kronor.

Det är arbetsgivarnas metod för mera orättvisa. Och det värsta är att statliga samhäll helt och hållet tycks omfatta denna arbetsgivarinställning.

Avtalsrörelsen är inte slut. Nu står vi inför det svåraste. Att göra rättvisa avtal över hela arbetsmarknaden. Då duger inte arbetsgivarnas trixande med procent här och flexibilitet där.

De kvinnodominerade förbund med lågt löneläge inom LO som nu möts av kalla handen från arbetsgivarna ska veta att de har hela LO, alla LOs förbund, alla LOs medlemmar bakom sig,

Då är det mer till dem som har minst som gäller. Då räknar vi i kronor. Skarpa pengar i plånboken, pengar som det går att handla för.

* * *

Samtidigt som vi sjunger internationalen och demonstrerar på första maj händer något historiskt i vårt Europa.

Idag blir tio nya länder och 75 miljoner människor medlemmar av den Europeiska unionen.

Det känns symboliskt att utvidgningen sker den 1:a maj på arbetarrörelsens högtidsdag. För oss är första maj förknippad med internationalism, solidaritet och människovärde.

LO ser utvidgningen som ett resultat av människors längtan bort ifrån förtryck och en önskan att få leva i fred och frihet.

Vi välkomnar medborgare från de nya medlemsstaterna som arbetstagare i Sverige. Men vi ska inte något apartheidssystem på arbetsmarknaden. Den som arbetar i Sverige ska ha lika lön, samma anställningsskydd och samma arbetsmiljö oavsett om man kommer från Riga, Tallin eller Eksjö. Det ska vi se till genom facklig verksamhet, stark lagstiftning och hård myndighetstillsyn. Oseriösa arbetsgivare ska inte kunna tjäna grova pengar på att utnyttja skillnaderna i levnadsnivå mellan de olika länderna inom EU.

Vi har presenterat sex konkreta förslag för att försvåra och hindra oseriös verksamhet. Vi har inriktat vårt arbete på att få riksdag och regering att genomföra våra förslag. Lättast har det naturligtvis varit att få socialdemokraternas öra. Men det räcker inte. Det behövs en majoritet i riksdagen. Av det skälet har LO även fört samtal med miljöpartiet och jag kan konstatera att det numera finns en stabil majoritet i riksdagen för LOs förslag till åtgärder.

Mot denna bakgrund är det märkligt att Maud Olofsson i debatten om de s.k. övergångsreglerna har tillåtit framstå som förkämpe för alla människors lika värde och rätt.

Vi lever i en upp-och-nedvänd värld när hon, som slåss för att införa konkurrens mellan arbetstagare om löne- och anställningsvillkoren, dvs ett system där lönen är olika beroende på varifrån du kommer, utmålar oss som främlingsfientliga.

* * *

Värden krymper! Konkurrensen från låga löner och anställningsvillkor gör att företagen flyttar. Löntagare i olika länder konkurrerar med varandra om jobben. Besluten flyttar långt bort. Vad ska vi göra för att få kontroll över våra liv?

Vi har varit i motsvarande situation förut.

I fackföreningsrörelsens barndom i slutet av 1800-talet. Tänk er tillbaka till den Skånska landsbygden. Lantarbetarna sökte sig in till storstaden till Malmö Strumpfabrik. Där var det auktion på arbetskraft. Hur mycket ska du ha i timmen ? 1 öre, 2öre, 3 öre. Ni som kräver minst får jobb resten kan gå..

Ur den här utsatta situationen föddes insikten om att det krävdes en fackförening. Så arbetarna gick samman. Vi tänker inte arbeta för mindre än 2 öre i timmen. De vann framgång. Med gemensam styrka och samarbete uppnåddes mer än vad var och en kunde åstadkomma själv. De bildade en fackförening och slöt ett kollektivavtal.

Så byggdes järnvägen och telegrafan. Strumpor och andra varor kunde enkelt beställas och levereras från t.ex. Norrköping. Då var auktionen igång igen för i Norrköping sålde de sig billigare.

En del ville nog klippa av telegrafan och spränga järnvägen. Andra insåg att den lösningen inte kunde bli särskilt långsiktig eller hållbar. Så de satte sig själva på tåget upp till Norrköping. Bestämde möte med arbetarna och talade övertygande om fackföreningens möjligheter. Efter viss tvekan förstod även arbetarna där. På så sätt tecknades ett avtal som omfattande flera orter.

Igår var det Malmö och Norrköping, idag är det Malmö och Tallin eller Eksjö och Manchester. Vi kan inte säga nej till globaliseringen och internationaliseringen . Men hur ska

vi nu skapa ett gemensamt lägsta golv för löne- och anställningsvillkor ? EU är den enda arena vi har för att skapa sådana regler.

Men vi kan väl inte påverka ? Tänk på språksvårigheterna ! Men tänk då på arbetarna från strumpfabriken i Malmö som reste till Norrköping. De hade inte som många av oss gått 9-årig grundskola och dessutom gymnasium. De hade inga datorer eller telefoner. De hade inga starka organisationer. För dem var resan till Norrköping betydligt längre mentalt än det är för oss att åka jorden runt. De klarade sitt uppdrag nog måste vi ha förmåga att klara vårt.

* * *

Den 13 juni är det val till EU-parlamentet.

Ni har precis som jag hört människor säga: Jag tänker inte rösta. Jag röstade nej till EU eller EMU. Det där får andra hålla på med och föresten så har EU-parlamentet inget att säga till om !

Det sista är fel. Idag har parlamentet i de flesta frågor lika mycket makt som regeringarna.

Om parlamentet är rött eller blått avgör vilka förslag som går igenom.

Ta det aktuella förslaget från den marknadsliberale kommissionären Frits Bolkestein som exempel. Hans förslag i det så kallade tjänstedirektivet riktar hårda slag mot löntagarnas trygghet.

Förslaget innebär att ett företag som är etablerat i ett EU-land när de till fälligt bedriver verksamhet i de övriga medlemsländerna enbart ska vara skyldiga att följa de regler som finns i deras hemland. Det är också hemlandets myndigheter som ska ansvara för övervakningen. Jag behöver väl knappast beskriva vilket kaos det kommer att innebära när 25 länders olika lagstiftning och avtal ska gälla i vart och ett av medlemsländerna t.ex. på ett och samma bygge här i Eksjö.

Rimligtvis borde alla svenska politiker inse att detta är sanslöst korkat. Men inte. I Sverige är centerledaren Maud Olofsson Frits Bolkestein främste vapendragare. Maud Olofsson tycker att det är riktigt att människor ska utsäts för hårdare konkurrens mellan varandra om jobben. Hon vill på så sätt pressa nedåt villkoren och lönerna.

Vi ska stoppa tjänstedirektivförslaget tillsammans bland annat genom att rösta fram ett rött parlament. Men kom ihåg att den socialdemokrat som struntar i att rösta i praktiken lägger sin röst på de borgerliga partierna istället.

* * *

Ett rödare Europa är viktigt därför att EU ger oss löntagare större möjligheter. Genom samarbetet kan vi tillsammans med andra sätta upp gemensamma spelregler och normer för arbetsmarknaden i EU och det är helt avgörande för att säkra tryggheten för löntagarna i en internationaliserad ekonomi. EU är det enda existerande verktyg som kan fungera som en politisk och facklig motvikt till det globala kapitalet. Vi får inte frivilligt lämna över det till borgarna genom att avstå från att rösta. Valet handlar inte om ja eller nej till EU. Valet handlar precis som vanligt om vänster eller höger, om rött eller blått.

* * *

Arbetarrörelsen har en stolt historia. Vi är internationalister. Vår kamp gäller alla människors lika värde och rätt, från barnen i Palestina till oss här i Eksjö.

Den kampen för vi bland annat genom

- arbete för rättvisa löner och justa regler på arbetsmarknaden
- att kämpa för arbete åt alla
- och genom internationellt engagemang i EU och i världen

Därför är vi stolta men aldrig nöjda över att tillhöra den socialdemokratiska arbetarrörelsen.

Tack ska ni ha!